

ולפי זה יש לומר, דלהכי הסמיך המדרש להכא הך הלכתא הלכה אדם מישראל שיש לו מנורה שעשויה פרקים פרקים, מהו לטלטלה בשבת. כי אור הקדושה מכונה מנורה, ואחרי לאשמעינן כי מנורה זו אסור שמהיה מקשה אחת, שאז יבקש אדם להשיג את כולה בפעם אחת, אלא היא נריכה להיות פרקים פרקים, ובכל פעם ישיג אדם עוד חלק ממנה, עד שלבסוף ישיג את כולה, ויגיע אל תכלית שלימותו.

והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה ושמרתם ועשיתם אותם ושמר ה' אלהיך לך את הברית ואת החסד אשר נשבע לאבותיך. פירש רש"י: 'אם המצוות הקלות שאדם דש בעקביו תשמעון', עכ"ל. ונריך ציבור לאחיה טעם כינה הכתוב את המצוות הקלות כתואר 'עקב', ולא קאמר להדיא 'והיה אם תשמעון המצוות הקלות'.

ונראה בהקדס מה שכתב בחובות הלצבות (שער הכניעה, פרק י) במעלת מדת הענוה, כי העניו ממחר לקיים המצוות צוריות וחריות, והוא אינו מזלזל באף אחת מהן, ועל דרך דאיתא במשנה (אבות ב, א) 'והיו זהיר במצוה קלה כבחמורה', וההיפך צמי שמתגאה, עכ"ל.

והנה מצוה צעל הטורים (כ"א), כי 'עקב' מורה על מדת הענוה, וכדרך העקב ההולך אחר הרגל דרך ענוה, עכ"ל.

ויש לומר דלהכי קרא ויהיה עקב תשמעון, וכינה את המצוות הקלות כתואר 'עקב', להורות כי כדי שיקיים אדם המצוות הקלות, בהכרח שיתדבק תחילה במדת הענוה, ואז לא יזלזל באף אחת מהמצוות, גם אלו הנראות קלות בעיניו.

והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה ושמרתם ועשיתם אותם ושמר ה' אלהיך לך את הברית ואת החסד אשר נשבע לאבותיך. וצמד (דברים רבה ג, א) איתא: הלכה אדם מישראל שיש לו מנורה שעשויה פרקים פרקים, מהו לטלטלה בשבת וכו', ע"כ. ונריך ציבור שייכות הך הלכתא להכא.

ונראה בהקדס המצוה צחצחות הלצבות (שער אהבה ה', פרק י), כי אדם נריך להתנהג במתון ברכישת המדות הטובות, כפי מה שיכול לסבול, ולא ירצה ויפליג בהם יותר ממדרגתו, כי אז הוא עלול לאבד גם מה שיש צידו, וכדרך הנר שריבוי השמן מכבה את אורו, עכ"ל.

ובדרך זו כתב בנועם אלימלך (פרשת שמות, ד"ה ויאמר ראה) לצאר מה דאיתא בגמרא (ברכות ג): היה עומד בחוץ לארץ, יכוין את לבו כנגד ארץ ישראל. היה עומד בארץ ישראל, יכוין את לבו כנגד ירושלים. היה עומד בירושלים, יכוין את לבו כנגד בית המקדש. היה עומד בבית המקדש, יכוין את לבו כנגד בית קדשי הקדשים, ע"כ. ולכאורה אם צכוונה תליא מילתא, גם העומד בחוץ לארץ יכוין לבו כנגד בית קדשי הקדשים. אולם הנה קדושת ארץ ישראל היא יותר מחוץ לארץ, וקדושת ירושלים היא יותר מארץ ישראל, וכן כולם קדושתם זו למעלה מזו. וזה בודאי אי אפשר לאדם שיאחז בקדושה רבה העליונה בפעם אחת, רק נריך לילך ממדרגה למדרגה. ואמרו חכמים, מי שהוא עדיין בחוץ לארץ, יאמץ ויקדש עצמו בקדושה יתירה שיצא לקדושת ארץ ישראל, ורק אחר כך יכוין לבו לאמץ עוד בקדושה נוספת כנגד ירושלים, וכן כולם, עכ"ל.

ובזה כתב צנרך משה (בפרשתן, דף נד:): לצאר דברי רש"י (כ"א): אם המצוות הקלות שאדם דש בעקביו תשמעון. כי צא ללמדנו יסוד גדול בעבודת השם, שלא יבקש אדם לדלג ולקפץ בפעם אחת למדרגה העליונה, אלא ילך ויפסע בעקביו מדרגה אחר מדרגה, ויתחיל במצוות קלות, ומשם יתעלה למצוות חמורות, עכ"ל.

(2) וזה לשונו: הנכבד ממחר למעשה העבודה בחריצות ובזריזות, איננו מתגאה בהם, ולא בזה שום דבר מהם, כמו שאמרו רז"ל (אבות ב, א) 'הוי זהיר במצוה קלה כבחמורה'. והמתגאה בעצמו מתאחר מעשות העבודה לרוב לבבו ולגסות רוחו, ואיננו מרגיש עד אשר יפול וישפל, עכ"ל.

(1) וזה לשונו: והתנהל לאט ובמתון בקנות המדות הטובות, כפי שיסבילו ענינו. והזהר מן הרבוי וההפלה מבלי הדרגה, פן תאבד, כי רוב השמן בנר היא הסבה לכבות אורו, עכ"ל.